

Asia: VN/32207/2022

Arviomuistio etäyhteyksistä oikeudenkäynneissä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoja etäyhteyksien käyttöä yleisten tuomioistuinten oikeudenkäynneissä koskevasta arviomuistiosta (VN/32207/2022). Arviomuistiossa on kartoitettu mahdollisia jatkotoimia oikeudenkäyntien sujuvoittamiseksi etäyhteyksien käyttömahdollisuuksia lisäämällä.

Arviomuistiossa on arvioitu mm. sitä, voitaisiinko tuomioistuimille antaa nykyistä enemmän harkintavaltaa päättää asianosaisten osallistumisesta oikeudenkäyntiin etäyhteyksin. Rikosseuraamuslaitos pitää arviomuistiossa esitetyn kaltaista sääntelyn kehittämissuuntaa kannatettavana. Etäyhteyksin järjestettävien oikeudenkäyntien määrän lisääntymisellä ja sitä myöden mm. Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaiden kuljettamista vaativien tehtävien vähenemisellä olisi vankiloiden toimintaa joustavoittava vaikutus. Näin asia on etenkin syrjäseuduilla sijaitsevien suljettujen vankiloiden osalta. Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen oikeusyksikkö on selvittänyt myös vankiloiden kantaa asiassa. Myös vankiloista saaduissa kommentteissa kannatettiin arviomuistiossa esitettyä kehityssuuntaa ja etäyhteyksin järjestettävien oikeudenkäyntien määrän lisääntymistä pidettiin positiivisena asiana.

Lainsäädännön lähtökohtana on, ettei asianosaista voida määrätä osallistumaan riita- tai rikosasian pääkäsittelyyn videoyhteydellä. Asian suulliseen käsittelyyn osallistuminen etäyhteyden välityksellä edellyttää, että asianomainen antaa suostumuksensa kyseiseen menettelyyn. Arviomuistiossa on arvioitu mahdollisuutta luopua asianosaisen suostumusedellytyksestä ja todettu, että etäosallistumista koskevan määräyksen antaminen voisi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa tuomioistuimen tiloissa tai vankilassa toteutettavan istunnon turvallisuuden toteuttaminen erityistapauksessa olisi hyvin vaikeaa tai aiheuttaisi huomattavia kustannuksia. Näin voitaisiin välttää myös koronaepidemiaa vastaavasta tilanteesta johtuvat istuntojen peruuttamiset, kun istunto voitaisiin toimittaa etäyhteyksin. Rikosseuraamuslaitos voi yhtyä arviomuistiossa asianosaisen suostumusedellytyksestä luopumisen mahdollisuudesta todettuun. Rikosseuraamuslaitos pitää myös lähtökohtaisesti kannatettavana säännösten yhteenkokoamista yhtenäiseksi ja johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi.

Lokasaari Heidi
Rikosseuraamuslaitos